

Krómozás — Nikkelezés
 Szegeden kizárólag **Krachfusz Rezsónél,**
 Horváth Mihály uca 3. (Ipartestületi székház)
 Olcsó árkai „Unió” kötelékében!

AZ OLVASÓ rovata

Biciklisták a Zerge-uccán

Tekintetes Szerkesztőség! Kérem, sziveskedjenek alábbi soraimnak b. lapjukban helyet adni. Panaszom szól a már sokszor emlegetett kerékpárosok ellen. Ugy tudom kerékpározni, sőt kerékpárt tolni is tilos a gyalogjárón, azt onnan gyanítom, hogy kifutóm Új-szegeden, a Temesvári-köruton a nagy sarat kerülve ment a járdára, az ott járó rendőr felírta, amiért négy pengő bírságot kellett fizetni. Kérem, miért nem ellenőrzik a Belvárosban, a Petőfi-sugáruton és különösen a Zerge-uccán: a pék, fűszeres és mészáros-kifutók száguldanak az Alföldi-uccai oldalon, a gyalogjárók kénytelenek a sárba letérni, ha nem akarják, hogy föllökjék, — de ugyanott közlekednek kézi kocsikkal a fa- és szénkihordók is. Egy délelőtti ellenőrzés is jó eredménnyel járhatna, akkor legnagyobb a forgalom. 8—10 bírságolás azt hiszem, hogy javítana a helyzeten.

Tisztelettel: (Aláírás.)

A tifuszosítás Somogyi-telepen

Mélyen tisztelt Szerkesztőség! Nagyon kérem n. b. lapjában az alábbi soraimnak helyt adni sziveskedjék. Sok szó esik mostanában a kötelező tifuszosítási védőoltásokról, ezzel kapcsolatban olvastam, hogy a második oltásra sokkal kevesebben jelentkeztek, mint az elsőre. Szerény véleményem szerint az is hozzájárul ehhez, ami Somogyi-telepen történt az V-ös uccai óvodában. Tudjuk, hogy az oltások délelőtt 8—11-ig és délután 4—5-ig vannak. Este 7 óráig dolgozom, tehát 7 órakor elindulva a városból, 8 óra előtt tíz perccel értem a fent említett helyre. Legnagyobb megdöbbenésemre kijelentették, hogy »Sajnos, a műszerek már be vannak csomagolva«. Nem tudom, de azt hiszem, hogy ha a tisztí főorvos ur elrendeli, hogy 8 óráig lehet menni, akkor kötelezőek addig várni, nem pedig már hamarabb összezsémosmagolni és arra kényszeríteni a jelentkezőket, hogy hamarabb hagyják abba a munkát. Hiszen a mai gazdasági viszonyok között örül az ember, ha dolgozhat. Ne forduljon hát az ilyen elő, mert lesznek, akik erre hivatkoznak, hogy nem oltották be. Szívességet megköszönve, maradok tisztelettel (aláírás).

Ha egy kis szerencséje van

1 pengőért
 nyaralhat a
 Balatonnál
 kaphat vitorlás
 vagy turacsónakot
VEGYEN

BALATONI
SORSJEGYET

Kapható a Délmagyarország kiadóhivatalában

A szegedi tanyák közigazgatása

I.

Elmultak azok az idők, amikor a tanyai kulturáról válveregetve lehetett beszélni.

Igaz ugyan, hogy a tanyai lakosság közpolgári öntudata ma is alvófélben van s a tanyai nép közigazgatási igényei a törvényhatóságok önkormányzatában csak ritkán lépnek fel szervezeten, de maga a tanya-kérdés az államkormányzás nagy problémái közé emelkedett.

Először a statisztika mutatott arra, hogy Csonkamagyarország lakosságának 21,8 %-a, 1.896.997 lélek él ugynevezett külterületen s a tanyajellegű agrárkülterületek lakossága 1.449.630 lélek.

A tanyakérdés jelentőségének felismerése indította 1927-ben Scitovszky Béla belügyminisztert a 33.307—1927 B. M. sz. igen terjedelmes körrendelet kibocsátására. Ez a rendelet súlyos, megszívlelendő megállapításokat tartalmaz. Elsősorban kidomborítja, hogy

a tanyavilág kérdése nem a helyi érdekesség különálló, belső ügye, hanem egyetemes nemzeti közérdek.

A tanyakérdés rendezése egyértelmű a kedvezőbb élet megteremtésével a magyarság egyötödét tevő honfitársaink részére.

A rendelet már 1927-ben hangsúlyozta, hogy ha a belügyminiszter a rendelet gyakorlati keresztülvitelének ellenőrzése során azt tapasztalja, hogy a tanyás törvényhatóságok önkormányzati szervei

önző anyagi s szűkkörü helyi szempontokból továbbra is szűkeklőséget tanusítanak

a tanya igazgatásának egyelőre még rájuk bízott megjavításával szemben, kénytelen lesz

kényszerítő törvényhozási új intézkedésekkel rendezni a tanya-kérdést.

Ez a rendelet parancsolta meg a törvényhatóságok kebelében külön tanyabizottságok alakítását s ezek számára nemcsak széleskörű ellenőrzési jogot, hanem iniciatív hatáskört is állapított meg.

A rendelet szerint a tanyakérdés lényegében a tanyai közigazgatás rendezésének kérdése.

Bármily kedvezőtlenek is a gazdasági viszonyok — mondja a belügyminiszter — az állam és a községek továbbra is folytatják működésüket s ha van, ha kell lennie fedezetnek a belterületek normális igazgatására, akkor kell gondoskodnunk arról is, hogy

a tanyavilág dolgozó s adózó népe helyben találja meg legalább az elemi közigazgatási s egyéb jogos igényeinek kielégítésére szükséges szerveket és intézkedéseket

A rendelet tanulságos olvasmány a tanyai nép számára. Valóságos panaszirat a tanyás törvényhatóságok szűkeklű magatartása ellen. Ha nem maga a belügyminiszter jegyezné a rendeletet, hanem valamely tanyai népgyűlés szónoka kötné csokorba a tanyai élet sérelmeit, aligha szabadulna az anyaváros iránti hűség meglazításának és a túlzott követelések vádjá alól.

Mit is mond a belügyminiszter?

Figyelmezteti a tanyás törvényhatóságokat, hogy külterületeiken nincsenek járható utak és közlekedési eszközök:

nincsenek piacok és más gyülekezőhelyek; a termények értékesítése nehéz és időnkint lehetetlen;

nincsenek legelők, erdők, fásított helyek; emiatt primitív és külterjes gazdálkodást kell folytatni, amit az alföldi rendezetlen vadvizek, szikes és homokos talajok nehezítenek meg;

nincsenek községi külterületi szervek és rendszeres külterületi kiszállások; ezek hiánya aránytalanul súlyos terheket ró a tanyai lakosságra; az elkerülhetetlen közpolgári kötelezések teljesítése, mint az adófizetés, anyakönyvi bejelentés, kérelmek és panaszok előterjesztése, a tárgyalásokon való megjelenés aránytalan idő- és munkavesztéssel jár.

Megállapítja a belügyminiszter, hogy a városi jövedelmeket többnyire a belterületi szükségletekre fordítják s így a tanyai nép szolgáltatásait a külterületi lakosság a maga javára elvonja.

A tanyai településnek legnagyobb hibája közigazgatási szempontból az, hogy a városi hatóság és a távoli tanyai lakosság közt hiányzik a közvetlen kapcsolat s emiatt a tanyai nép megfelelő támasz nélkül áll.

Tíz esztendő telt el a Scitovszky féle tanyaközigazgatási rendelet kibocsátása óta, de a rendelet nemes intenciói csak igen kis részben valósultak meg. 1927 óta az egész ország területén mindössze 7 új közigazgatási kirendeltség létesült.

Vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter okulva a tanyás városok makacs ellenállásán, a Közigazgatásrationalizálási Bizottságra bízta a tanyakérdés tanulmányozását s az anyaggyűjtés befejeztével vitéz Kozma Miklós belügyminiszter indította meg a tanyai közigazgatásról szóló törvényjavaslat előkészítésének munkálatait.

A készülő tanyatörvény tervezetének szerkesztés része az a 12 szegedi tanyai kirendeltség is, amely főleg a belterületi lakosság körében bizonyosfokú idegességet idézett elő.

A Belváros lakossága a tanyai közigazgatás fejlesztésében az anyavárostól való elszakadás előhírnökét látja, másodsorban pedig piaci forgalmának apadását félti. Ilyen irányu aggodalmát nem csillapítja a belügyminiszter vizsgálatala sem, aki azt állítja, hogy tapasztalata szerint „a tanyák elszakadása mozgalma, melyet az anyavárosok mostoha bánásmódja, a mellőzöttség és a kihasználtság érzete idéz elő, lecsendesül, mielőtt az anyaváros megértést mutat és a mulasztásokat pótolja.”

A tanyaközigazgatási rendelet azt kívánta a tanyás városoktól, hogy „ha a szervezetlen tanyai lakosság a maga javát nem tudja kellően felismerni, maguk lépjenek fel kezdeményezőleg a közigazgatás tökéletesítése érdekében.” A letűnt 10 esztendő beigazolta, hogy ilyfokú önzetlenségre a tanyás városok képtelenek.

E téren Szeged a multból kivételes példát mutatott. Első volt az országban, amely Felsőtanyán (1891) és Alsótanyán (1893) közigazgatási központokat állított fel. Ezek hatásköre azonban nagyon korlátozott és az anyakönyvvezetésen és a marhalevelkezelésen kívül inkább csak informatív szerepet töltenek be.

A szegedi tanyák közigazgatása már elindult a decentralizáció útján; nincs is a szegedi tanyákon az elszakadási mozgalomnak még csirája sem. De a távoleső részek közigazgatási igényeit a rohamosan fejlődő élet táplálja. Azt a belügyminiszter mondja, hogy a fokozottabb közigazgatási igények kielégítése elől kitérni nem lehet.